

Aanvraag projectsubsidie Verleden Beleefd

Foto: [Heyta Melssen](#)

Aanvrager: Valkhof Museum

Dit plan gaat over de Loden Lady. En meer in het bijzonder over de activiteiten die het Valkhof Museum vanaf 17 mei gaat ontplooiën om het baanbrekende onderzoek beleefbaar te maken voor een groot publiek. Deze unieke archeologische vondst spreekt, mits goed tentoongesteld, tot de verbeelding. Veel is immers nog onbekend. Daar gaan we gebruik van maken. Onderzoek en expositie lopen deels gelijktijdig. Dat biedt kansen om het publiek deelgenoot te maken van niet alleen een uniek verhaal, maar ook van een uniek onderzoek. De ontbrekende puzzelstukjes in dit onderzoek gaan we met een kunstenaar en het publiek invullen. In wat je niet weet zit immers volop ruimte voor beleving. Daarover later meer.

In dit plan gaan we in op:

- ◆ De vondst
- ◆ Het onderzoek d.m.v. nieuwe technieken
- ◆ De expositie 'Loden Lady' en de activiteiten
- ◆ De Loden Lady in relatie tot Verleden Beleefd

De vondst

In 2001 wordt er een bijzondere vondst gedaan in de Burchtstraat. Men vindt een loden sarcofaag met daarin de resten van een vrouw. Al snel blijkt het hier te gaan om een Romeins graf. Dit is een unieke vondst.

De vrouw in het graf wordt omgedoopt tot 'Loden Lady'. Een loden sarcofaag was in de Romeinse tijd namelijk zeer kostbaar en daardoor voorbehouden aan rijke Romeinen. Vandaar de naam 'lady'. Onderzoekers realiseren zich al snel dat dit gaat om een chique dame. In de sarcofaag worden ook grafgiftten gevonden. Afgietsels hiervan zijn samen met de sarcofaag sinds 2005 te zien in het Valkhof Museum.

Maar tot een volwaardige uitwerking van de eigenlijke opgraving, waarbij bovendien nog een tweede rijk graf was aangetroffen, is het nooit gekomen. Tot nu!

De Gemeente Nijmegen heeft geld beschikbaar gesteld om de opgraving van de Burchtstraat uit te werken. Dat het museum verbouwd wordt en de loden sarcofaag mét inhoud om die reden verplaatst moesten worden, komen dus goed samen. Die verhuizing maakt het immers mogelijk dat de loden sarcofaag én het andere graf met een stenen askist, uitgebreid onderzocht kunnen worden.

Nieuwe technieken

Er zitten 23 jaar tussen vondst en onderzoek. We beschikken nu over meer onderzoekstechnieken dan in 2001. Door een multidisciplinair onderzoek, waarbij verder ontwikkelde natuurwetenschappelijke technieken kunnen worden ingezet, is er een schat aan nieuwe informatie over de begraven persoon en diens netwerk te winnen. Die nieuwe gegevens en daaruit voortvloeiende inzichten laten we, in samenwerking met de archeologische dienst van de Gemeente Nijmegen, in het museum zien. Dat doen we tegelijkertijd met de presentatie van het onderzoeksrapport.

Heropening

Bij de heropening van het museumgebouw aan het Kelfkensbos zal de Loden Lady een gidsobject zijn in de nieuwe collectiepresentatie. Het presenteren van de resultaten van de opgravingsuitwerking is een mooie opmaat voor het museum naar die nieuwe collectiepresentatie. Het sluitstuk zal naar verwachting een nieuwe gezichtsreconstructie zijn. Er is in 2005 al een reconstructie gemaakt, maar de nieuwe onderzoekstechnieken zullen een ander gezichtsbeeld opleveren. We hebben nu namelijk ook de middelen om de kleur van het haar, de ogen en de gezichtsteint naar waarheid te reconstrueren. Dat levert een uniek resultaat op. Bezoekers van het museum kunnen de Romeinse vrouw in de ogen kijken.

Voor het andere graf, waarin een stenen askist is aangetroffen, geldt dat het publiek daar nog niet in detail kennis mee heeft kunnen maken. De kwetsbare glazen objecten uit dit graf zijn destijds al wel vanuit het museum gerestaureerd, maar zijn nog niet eerder in de opstelling te zien geweest. Die worden in de tijdelijke expositie voor het eerst aan een breed publiek getoond.

Niet alleen bij de ontdekking, maar ook herhaaldelijk in de jaren daarna, was er vanuit het publiek aandacht voor de Loden Lady. Op de vindplaats van het graf is een kunstwerk geplaatst. Dat werk, naar ontwerp van ontwerpbureau LaSalle, is in 2005 middenin de drukke winkelstraat geplaatst. In de zomer van 2021 was er al eens aandacht voor de opgraving, met de tentoonstelling Nijmegen Graaft in het Huis van de Nijmeegse Geschiedenis. In het najaar voerde kunstenaar Elvira Duives, als kunstluis van Valkhof Museum, interventies uit rondom de loden sarcofaag.

Expositie en activiteiten rondom Loden Lady

Regelmatig krijgt het museum de vraag waar de Loden Lady gebleven is. Het publiek mist de bijzondere Romeinse dame. Met deze tijdelijke tentoonstelling geven we gehoor aan de vraag van de stad. De extra activiteiten ontwikkelen samen met een kunstenaar, een Nijmeegs talent, De Basis, De Gelderlander, Bibliotheek Nijmegen, Wintertuin en de Radboud Universiteit:

- Nieuwe performance: Tijdens deze tijdelijke tentoonstelling pakken we met kunstenaar Elvira Duives een nieuwe performance op. We zullen aandacht besteden aan het DNA-onderzoek, uitgevoerd door een onderzoeker van de Universiteit Leiden in samenwerking met Harvard University.
- Muzikale ode: Daarnaast brengen we een muzikale ode aan de Loden Lady. De ode wordt gemaakt door een Nijmeegs talent, in samenwerking met De Basis. Het startpunt van deze ode is tijdens de gelijktijdige presentatie van het onderzoeksrapport en de opening van de tentoonstelling. De ode zal in oktober 2024 (tijdens TOEN) te horen zijn.
- Verhalenwedstrijd: Ook willen we graag op een andere manier dit topstuk laten leven onder de bewoners van het Rijk van Nijmegen. Het idee is nu om samen met De Gelderlander in de zomervakantie de bewoners op te roepen om het verhaal van de Loden lady af te maken. En in te vullen wat we nog niet weten of nooit zullen weten. Het winnende verhaal wordt gepubliceerd in de krant en de winnaar mag zijn verhaal komen voordragen op een daarvoor speciaal ingerichte middag in het museum. De

jury bestaat uit een van de onderzoekers en vertegenwoordigers van de bibliotheek en Wintertuin.

- Verdiepende lezingen: parallel aan de expositie zullen we een aantal lezingen organiseren over de invloed van nieuwe technologische ontwikkelingen bij archeologisch onderzoek. Daarvoor zoeken we ook een samenwerking met de studenten van de Radboud Universiteit.

De Loden Lady in relatie tot Verleden Beleefd

- Betekenisvol beleven: De Loden Lady stamt uit de Romeinse tijd. Door de combinatie van expositie, onderzoek, kunst en publieksactiviteiten past dit plan in betekenisvol beleven van de Romeinse tijd.
- Innovatie in samenwerking: De activiteiten die we ontplooiën gebeuren in nauwe samenwerking met een kunstenaar, een Nijmeegs talent, De Basis, De Gelderlander, Bibliotheek Nijmegen, Wintertuin en de Radboud Universiteit. De expositie is tot stand gekomen dankzij een samenwerking met de onderzoekers en de Gemeente Nijmegen.
- Publieksbereik, educatie en/of participatie: De expositie en alle activiteiten bereiken een breed publiek. Voor de lezingen werven we actief bij studenten van de Radboud Universiteit. Die kunnen we goed direct benaderen door de hechte banden tussen museum en universiteit. Daarnaast vragen we het publiek om actief mee te doen tijdens de verhalenwedstrijd. De muzikale ode bereikt een nieuw, jong publiek, tijdens het festival TOEN.
- Meerwaarde voor de stad: de vondst van de loden sarcofaag en dit nieuwe onderzoek zijn van grote meerwaarde voor het Romeinse verhaal van de stad. Bovendien zit er nieuwsaarde in. Nijmegen laat door gedegen en nieuw onderzoek uiteindelijk het gezicht van een Romeinse vrouw zien. Daarmee krijgt niet alleen het Nijmeegse Romeinse verhaal een ambassadeur, maar de Limes in z'n geheel ook. Dat is voor grote meerwaarde voor de stad en voor haar toeristen.

Tot slot: Met het hernieuwde archeologische onderzoek nemen zowel de Gemeente Nijmegen als Valkhof Museum een voorlopers rol in. Wij willen de kennis graag delen met de professionals uit het erfgoedveld. Dit doen we door gezamenlijk het rapport te presenteren en daarmee een inspiratiebron te zijn voor anderen. De presentatie zullen we ook vertalen naar een toegankelijk verhaal voor alle geïnteresseerden.

Begroting Loden Lady 16 mei 2024 - 17 maart 2025**Bedragen EX BTW**

Kosten Programma & Onderzoek		
Vervolg & verwerken archeologisch onderzoek	€	2.000,00
Ode laten maken voor Loden Lady	€	2.000,00
Performances door Elvira	€	1.750,00
Subtotaal	€	5.750,00
Productiekosten Loden Lady		
Materiaal kosten expo	€	3.500,00
Vitrine voor Loden Sacrofaag	€	4.500,00
Locatie presentatie onderzoek	€	1.500,00
Catering opening	€	1.250,00
Techniek Performances	€	750,00
Techniek voor "Ode aan de Loden Lady"	€	1.500,00
Subtotaal	€	13.000,00
Communicatie en marketing		
Social Media campagnes	€	2.500,00
Online Marketing -	€	2.500,00
Drukwerk en offline communicatie	€	1.750,00
Grafisch ontwerp	€	1.500,00
Subtotaal	€	8.250,00
Productieproces 2D		
Titels, zaalteksten, muurprints e.d.	€	1.000,00
Schrijvers, editors, vertalers	€	3.200,00
Verzend en montagekosten	€	700,00
Subtotaal	€	4.900,00
Objecten		
Restauratie	€	1.050,00
Transport - en opslagkosten	€	700,00
Verzekeringen	€	350,00
Subtotaal	€	2.100,00
Personeelskosten		
Projectleider	€	3.000,00
Archeologen	€	2.600,00
Conservator	€	1.750,00
Communicatie & marketing ondersteuning	€	1.800,00
Controller	€	600,00
Inhuur personeel/ bedrijven op- en afbouw	€	3.750,00
Subtotaal	€	13.500,00
Onvoorzien		
Onvoorzien 5%	€	2.500,00
Subtotaal		
TOTAAL	€	50.000,00

Inkomsten	Bedragen ex btw	
Valkhof Museum	€	25.000
Subsidie Verleden Beleefd	€	25.000
Totaal	€	50.000